

BESZÁMOLÓ AZ URBINÓI CARLO BO TUDOMÁNYEGYETEMEN TARTOTT JOGÖSSZEHASO NLÍTÓ KONFERENCIÁRÓ L

Az Olasz Jogösszehasonlító Egyesület (Associazione italiana di diritto comparato, a továbbiakban: AIDC¹) a Marche tartománybeli Urbinói Carlo Bo Tudományegyetem² Politikatudományi Karát választotta színhelyéül az immár huszadik alkalommal, 2009. június 18–20. között megrendezett biennáléjuknak, amely egy háromnapos konferencia keretében zajlott le.

Az AIDC a Nemzetközi Jogtudományi Egyesület (Association Internationale des Sciences Juridiques) olasz nemzeti tagozataként jött létre, firenzei székhellyel. Célja, hogy előmozdítsa és megszervezze a jogösszehasonlítás és a külföldi jog tanulmányozását, kutatását, valamint, hogy együttműködjék olyan olaszországi és külföldi szervezetekkel, amelyek hasonló célokat tűztek zászlajukra. Az egyesület alapokmánya szerint tagjai közé felvételt nyerhetnek mindazon jogászok, akik érdeklődnek az összehasonlító jog illetve a külföldi jog iránt, ezen felül szervezetek is, olasz egyetemi egységek, kutatóközpontok, amelyek hozzájárulhatnak a kitűzött egyesületi célok eléréséhez.

Az immár negyvenedik évét ünneplő Egyesület méltóképp ünnepelte e kerek évfordulót: a Világörökség részét képező középkori városban, a két dombra épült Urbinóban a komparatiztika új témáit és technikáit vizsgálták a kerekasztal-ülések és szekciók során.

Az érintett kérdéskörök skálája széles: a témák a jogrendszerek, területek újragondolása; az értékek és kultúrák összehasonlítása; a jogi nyelvezet és a nyelvek vizsgálata; a jog megismerésének új forrásai és a jogi gondolkodásmód összehasonlítása köré csoportosultak.

Az előadók olasz és más nemzetiségű professorok, kutatók voltak, a referátumok olasz és angol nyelven hangzottak el. Felszólaltak többek közt a Torinói Egyetemről Pier Giuseppe Monateri, az Olasz Jogösszehasonlító Egyesület elnöke, Rodolfo Sacco, professor emeritus, az összehasonlító jogtudomány egyik első olasz zászlóvivője, igazi klasszikusa, Alessandro Albisetti, a Milánói Tudományegyetem dékánja, Jürgen Basedow, a hamburgi Max Planck Külföldi- és Magánjogi Intézet igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja, Reiner Schulze professor, a müncheni jogi karról, Giuseppe de Vergottini, a bolognai egyetem összehasonlító közjogi professzora és a kitűnő összehasonlító alkotmányjogi tankönyv³ szerzője, Diego

¹ Az Egyesületnek az Interneten szabadon hozzáférhető blogján igen érdekes konferenciákra, rendezvényekre hívják fel az érdeklődők figyelmét. Elérhetőség: <http://aidcblog.blogspot.com>

² Az Urbinói Egyetem Európa egyik legrégebbi műltra visszatekintő egyeteme. 1506-ban alapították. II. Gyula pápa 1507-ben kiadott bullájában engedélyezte a doktori cím adományozását. Ma állami egyetemenként működik. 2003 óta Carlo Bo (1911 – 2001) nevét viseli, aki olasz irodalomkritikus, az olasz parlament Szenátusának örökös tagja és 1947 – 2001 között az egyetem rektora volt. További információk, aktualitások elérhetőek az egyetem honlapján: www.uniurb.it

³ GIUSEPPE DE VERGOTTINI: *Diritto Costituzionale Comparato*. Padova, Cedam, 2007. p. 704.

Corapi, a Római La Sapienza Egyetem kereskedelmi és összehasonlító jogi tanára, Vincenzo Carbone, az olasz Semmitőszék első elnöke, valamint Vincenzo Varano, a Firenzei Egyetem volt dékánja.

Az alábbiakban felvillantok néhány gondolatot, főbb vonulatot, amelyek a konferencia során elhangzottak. A kerekasztal megbeszélésen szó esett a jogösszehasonlítás és a közgazdaságtan kapcsolatáról, a különféle megközelítési módokról (pozitivistá, normativista és funkcionalista). Különösen érdekesnek találtam a jog és a nyelv kapcsolatát elemző felszólalásokat. A jogi szövegek idegen nyelvre fordításakor jelentkező problémákról szólva Jacqueline Visconti előadásában részletesen elemezte a jogi nyelvben előforduló reáliákat, például az angolszász trust intézményét, illetve az Európai Unió jogalkotása során kibocsátott jogszabályokkal kapcsolatosan felmerülő aprónak tűnő, ám annál jelentősebb kérdéseket, amelyeket például a kötőszók helyes fordítása is jelent. Az Európai Unió jogáról, mint a jogösszehasonlítás új célpontjáról is értékes beszámolót hallhatott a közönség, amely különleges jogterület, a nemzeti jogok mellett szupranacionális jogként a komparatiztika vizsgálódásainak új tárgyává lépett elő (Reiner Schulze vonatkozó előadása taglalta e folyamatot).

A jogrendszerek és jogterületek újragondolását bemutató szekció során is érdekes megállapítások hangzottak el. Egyes gondolkodók szerint a civil law és a common law megkülönböztetése már idejét múlt, helyesebb lenne egy egységként kezelni és egyazon nyugati jogrendszer két nézőpontjaként említeni őket. Attilio Guarneri, a milánói Bocconi Egyetem összehasonlító magánjogot tanító professzora a jogösszehasonlítást didaktikai szempontból elemezte. Felmerült, hogy e tudományterület oktatásakor kettős cél vezérelhet, vagy pusztán tájékoztató, ismeretátadó jelleg, vagy egy mesterség átadása, tudniillik a komparatisták képzése, akik a célok, az összehasonlító módszer, a jogcsaládok és az egyes jogintézmények ismerete által egy külön szakma képviselői. Ismertetésre kerültek a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveinek áramlatai, a Mauro Cappelletti, az Olasz Jogösszehasonlító Egyesület első elnökének nevéhez fűződő, jogi reformokat sürgető irányzat, illetve Sacco és Zweigert, valamint Kötz nevével fémjelzett, pusztán az ismeretek átadását célzó iskola. Ezen az ülésen hangzott el az a számomra rokonszenves gondolat, amely szerint a jogi oktatásban minden területen mögöttesen jelen van a komparatiztikai szemlélet, melynek át kell hatnia az egyes diszciplinákat. Pasquale Stanzone magánjogász, a Salernói Tudományegyetem professzora az európai szocialista rendszer felbomlása utáni folyamatokat elemezve felvázolta az új jelenségeket: az elnyugatiasodást, az elamerikanizálódást, az europaizálódást és a közösségiesedést (ez utóbbival az Európai Közösségek jogának befolyására célozva). A közösségi jogról megjegyezte, hogy az nemcsak az EK által kibocsátott jogforrások révén hat a tagállamok belső jogára, hanem jogtechnikailag is, a jogszabályalkotás folyamatában a definíciókon, a stíluson keresztül mintegy behatol a nemzeti jogokba. Stanzone egyenesen a nemzeti jogrendek válságáról, valamint a szuverenitás tartalmának módosulásáról beszélt.

Az előadások után egy fogadás keretében az Olasz Jogösszehasonlító Egyesület megtartotta tisztújító gyűlését, ahol megválasztották az elnököt (Prof. Pier Giuseppe Monateri – Università di Torino), a végrehajtó bizottságot és az egyesület titkárát.

Mindenképpen meg szeretném még említeni a konferencia koordinátorának, Chiara Tenella Sillani polgári jogot oktató professzorasszonynak a nevét. Hosszú ideje tartó

alapos és odaadást igénylő szervezőmunkájának köszönhetően a konferencia és a kapcsolódó rendezvények gördülékenyen és szakmai téren is kiemelkedő színvonalon zajlottak.

Összegzésképp elmondható, hogy a háromnapos konferencia során sok új szempontot, tárgykört világítottak meg, magyar jogászként is rendkívül tanulságos volt az olasz komparatista egyesület tudományos munkájába betekinteni, hiszen tulajdonképpen a jogösszehasonlításnak éppen ez az egyik feladata: hidat verjen a jogi kultúrák között, és így a nemzetek közötti jobb megértést szolgálja. Végül fel szeretném hívni mindazok figyelmét, akik szívesen eveznek a jogösszehasonlítás tengerén, hogy a jellemzően francia, angol és német nyelvű összehasonlító művek mellett az olasz nyelvterületen is horgonyozzanak le, a fent említett szerzők tollából garantáltan gyöngyszemekre találnak.

NÉMETH ÁGNES